

Evenimentul zilei – 3 august 2011

Recurs la memorie: Raportul Final și Muzeul Dictaturii Comuniste

de Vladimir Tismăneanu

Se discută mult și cu mare pasiune despre propunerea PDL de înființare a Muzeului Național al Dictaturii Comuniste din România.

Mi se atribuie un rol decisiv în această idee, deși propunerea a fost formulată cât se poate de clar și categoric asumată de către dl Teodor Baconschi, prim-vicepreședinte al acestui partid. În intervențiile mele am precizat că ne aflăm abia într-un stadiu incipient, că nu este normal ca, la peste două decenii de la prăbușirea dictaturii comuniste, să nu avem în Capitală un asemenea Muzeu, că este vorba de reluarea unei prea adesea întrerupte dezbateri necesar democratică și civilizată. N-am pus niciodată sub semnul întrebării semnificația morală și istorică a Memorialului de la Sighet. Dimpotrivă, mi-am exprimat admirația statornică pentru acest loc de memorie unic în România și pentru exemplara strădanie a celor care l-au creat și dezvoltat. Între experții Comisiei Prezidențiale pe care am condus-o s-au numărat Ioana Boca și Robert Furtos, ambii asociați Centrului de Cercetări al Memorialului Sighet condus de dl Romulus Rusan. Aș mai aminti că am fost în 2010 la Budapesta, am vizitat Casa Terorii și am purtat o lungă discuție cu directorul acestei instituții, Maria Schmidt. Ideea unui Muzeu al Totalitarismului este nobilă și incitantă, dar cred că ar fi necesar un Muzeu al Holocaustului din România și unul al Dictaturii Comuniste, tot așa cum au existat două demersuri de cercetare efectuate prin cele două comisii prezidențiale. La Washington există Muzeul Memorial al Holocaustului și se încearcă înființarea unui Muzeu Global al Comunismului (deocamdată aflat în formă virtuală). Poate că merită amintit că între membrii Consiliului Științific al IICCMER se numără istoricul polonez Andrzej Paczkowski, unul dintre fondatorii Institutului Memoriei Naționale, Anna Kaminsky, directorul Fundației pentru Analiza a Dictaturii PSUG și Janos Rainer, directorul Institutului Revoluției Maghiare din 1956 de la Budapesta. Menționez aceste lucruri pentru a sublinia caracterul internațional al eforturilor IICCMER de a examina alte experiențe legate de memorializarea traumelor totalitare, ca și a rezistenței în raport cu aceste dictaturi. Ideea Muzeului Național al Dictaturii Comuniste din România este formulată explicit în propunerile legate de memorializare din Raportul Final al Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii din România (Humanitas, 2007, p. 777). Acesta a fost asumat prin semnătura proprie de toți membrii Comisiei (între care regretații Constantin Ticu Dumitrescu și Monica Lovinescu, precum și domnii Radu Filipescu, Sorin Ilieșiu, N. Manolescu, Marius Oprea, H.-R. Patapievici, Andrei Pippidi, Romulus Rusan, Stelian Tănase, Alexandru Zub, spre a-i numi doar pe câțiva). Reproduc propunerea în cauză: “Înființarea, în colaborare cu Academia Civică, AFDPR, CNSAS, IICCR, Institutul de Istorie ‘A. D. Xenopol’, Institutul de Istorie ‘Nicolae Iorga’, Institutul de Istorie ‘George Bariț’, a unui Muzeu al Dictaturii Comuniste din România. Asemeni Muzeului Memorial al Holocaustului din Washington, acest muzeu va fi în egală măsură un loc de memorie și unul al afirmării valorilor societății deschise.

Muzeul va fi condus de un consiliu științific numit de Președintele țării. Pe lângă Muzeu ar fi necesară crearea unui centru de documentare destinat informației publice, cu acces neîngrădit, în care să fie colecționate documente esențiale pentru înțelegerea fenomenului comunist, a

universului concentraționar, a propagandei ca mijloc de constrângere spirituală". În legătura cu discuțiile privind necesitatea unui asemenea Muzeu Național în București, iată ce declara Președintele Traian Băsescu în discursul din 18 decembrie 2006, devenit act oficial al statului român: "Susțin înființarea în București a unui Muzeu al Dictaturii Comuniste din România". De asemenea, șeful statului a propus "organizarea unei expoziții permanente în cadrul Palatului Parlamentului cu documente ilustrative pentru ideea de poliție politică, documente care să fie reprezentative pentru fenomenul încălcării drepturilor civile fundamentale în România comunistă" (ibidem, p. 16). Înțeleg obstacolele de ordin financiar, dar cred că se pot găsi căi pentru a demara în fine acțiunile concrete în aceste direcții. Tocmai de aceea am salutat propunerea d-lui Teodor Baconschi și susținerea ei unanimă de către conducerea PDL.

Memorializarea catastrofei comuniste, pedagogia națională pe care o reprezintă eforturi precum Memorialul de la Sighet ori acest preconizat Muzeu Național nu sunt nicidecum chestiuni de ambiție personală ori de avantaj politic pentru o grupare sau alta. Ele transcend zonele orgoliilor personale, ale emoțiilor și animozităților "umane, prea umane", și privesc însăși șansa unei comunități de a-și salva identitatea prin recuperarea și păstrarea unei memorii nefalsificate. Un asemenea Muzeu ar servi neîndoios binelui public.

<http://www.evz.ro/detalii/stiri/940372.html>